Y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus

LGPS(2)-06-06(p.5)

Dyddiad y cyfarfod: Dydd Mawrth 30 Mawrth 2006
Lleoliad: Ystafell Bwyllgor 3, Senedd, Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Teitl: Cyllid ar gyfer Gweithredu'r Dyletswyddau Etholiadol Newydd

Diben

Hysbysu'r pwyllgor o'r newidiadau arfaethedig i Brif Grwp Gwariant Llywodraeth Leol i greu Llinell Wariant yn y Gyllideb i gynnwys y cyllid ychwanegol o Lywodraeth y DU a gaiff ei ddyrannu i awdurdodau lleol yng Nghymru er mwyn gweithredu'r swyddogaethau newydd a argymhellir o dan y Mesur Gweinyddiaeth Etholiadol.

Argymhellion

Bod y pwyllgor yn nodi'r newidiadau arfaethedig yn unol â Rheol Sefydlog 21.

Y Cefndir

Cyflwynwyd y Mesur Gweinyddiaeth Etholiadol gerbron y Senedd ym mis Hydref 2005 ac mae'n argymell newidiadau i'r system etholiadol gyda'r bwriad o sicrhau bod pawb i gael pleidleisio; y nifer uchaf posibl yn pleidleisio a'r twyll isaf posibl.

Mae llawer o'r cynigion yn y Mesur yn seiliedig ar argymhellion y Comisiwn Etholiadol o astudiaethau ac ymgyngoriadau manwl.

Yn ogystal â'r mesurau yn y Mesur cyflwynir rhai newidiadau drwy is-ddeddfwriaeth. Bydd y mesurau yn gosod dyletswyddau newydd ar awdurdodau lleol ac mae'r Adran Materion Cyfansoddiadol wedi gwneud ymrwymiad o ran cyllid i weithredu'r dyletswyddau newydd i awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr.

Ar sail 53c ar gyfer pob etholwr, amcangyfrifwyd mai £1.19m fyddai'r cyllid ychwanegol i Gymru. Cyrhaeddwyd y ffigur hwn oherwydd costiadau a wnaed gan yr Adran Materion Cyfansoddiadol o'r faich gyfan ychwanegol ar awdurdodau lleol yn sgil y Mesur, wedi'i rhannu gan gyfanswm yr etholaeth. Bydd defnyddio'r fformiwla hwn yn rhoi swm ychwanegol i Gymru, sy'n uwch nag amcangyfrif

fformiwla Barnett o £17,000. Mae hyn oherwydd fod cyfran yr etholwyr cofrestredig ym mhoblogaeth oedolion Cymru yn uwch na chyfran y DU'n gyffredinol.

Y dyletswyddau ychwanegol sy'n debygol o ychwanegu at wariant awdurdodau lleol yw:

- Sicrhau bod y lefelau cofrestru'n codi - ymweliadau o dy i dy.
- Ymestyn yr oriau pleidleisio i 10pm ym mhob etholiad - costau staff ychwanegol.
- Rhybudd ychwanegol o'r etholiad i'w roi i bleidleiswyr post - argraffu a chostau postio
- Awdurdod i swyddogion canlyniadau hyrwyddo etholiadau - costau argraffu
- Defnyddio nodau dwr neu nodau diogelwch yn lle offer stampio
- Creu cofrestri wedi'u nodi ar gyfer pleidleiswyr post - costau staff.
- Ychwanegu codau bar i bapurau pleidleisio - costau argraffu.

Wrth i'r Pwyllgor graffu ar y Mesur Gweinyddiaeth Etholiadol, codwyd pryderon fod ystyriaeth annigonol wedi'i rhoi i'r gost ychwanegol o gyfieithu yng Nghymru. Yn ei adroddiad, cynigiodd y pwyllgor y dylid sicrhau digon o gyllid ar gyfer gweithredu'r ddarpariaeth yn y Mesur a bod angen cydnabod yr angen am ddwyieithrwydd yng Nghymru.

Fodd bynnag, gan fod y cyllid ychwanegol a gynigir gan Lywodraeth y DU yn uwch na fformiwla Barnett ac am nad yw materion fel costau cyfieithu yn brif resymau dros wariant ychwanegol, credir y byddai ymgais i sicrhau cyllid ychwanegol yn ddiwerth. Mae swyddogion wedi cynnal trafodaethau â'r Adran Materion Cyfansoddiadol, sydd wedi dangos nad oes ganddynt gyllid ychwanegol ar gael.

Goblygiadau Ariannol

Bydd llinell wariant newydd yn y gyllideb sef "trefniadau etholiadol: cyllid i awdurdodau lleol" yn cael ei chreu o fewn y Prif Grwp Gwariant Llywodraeth Leol i gynnwys y cyllid ychwanegol yn y flwyddyn newydd ariannol. Ar gyfer 2006/07 telir yr arian ychwanegol i awdurdodau lleol drwy grant penodedig a fwriedir i dalu am wasanaethau etholiadol. O 2007/08 bydd y cyllid yn cael ei gynnwys fel rhan o'r setliad refeniw.

Sue Essex AC

Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus

Cyswllt: Frank Cuthbert, Is adran Polisi Llywodraeth Leol, ffôn 029 2082 3094